

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA MERIAKRI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 53487/99)

HOTĂRÂRE
(Radiere)

STRASBOURG

1 martie 2005

DEFINITIVĂ

06/07/2005

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Meriakri c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), în Camera compusă din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte,*

DI J. CASADEVALL,

DI G. BONELLO,

DI R. MARUSTE,

DI S. PAVLOVSKI,

DI L. GARLICKI,

DI J. BORREGO BORREGO, *judcători,*

și dl M. O'BOYLE, *Grefier al Secțiunii,*

Deliberând la 1 februarie 2005 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 53487/99) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl V. Meriakri („reclamant”), la 28 aprilie 1999.

2. Reclamantul, căruia i-a fost acordată asistență judiciară, a fost reprezentat de dl A. Tănase, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Invocând în substanță articolul 8 al Convenției, reclamantul s-a plâns de ingerința administrației închisorii în dreptul său la respectarea corespondenței sale cu Curtea și cu anumite autorități naționale.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). Pentru examinarea cauzei (articolul 27 § 1 al Convenției), în cadrul acestei Secțiuni a fost constituită o Cameră în modul stabilit de articolul 26 § 1 al Regulamentului Curții.

5. Printr-o decizie din 6 mai 2003, Curtea a declarat cererea admisibilă.

6. Reclamantul și Guvernul au prezentat fiecare observații cu privire la fondul cererii (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții). Suplimentar, ambele părți au prezentat Grefei propuneri în contextul negocierilor de reglementare amiabilă (articolul 38 § 1 (b) al Convenției). Nu s-a ajuns la o reglementare amiabilă.

7. Printr-o scrisoare care datează din 28 octombrie 2003, Guvernul a cerut Curții să radieze cauza de pe rol și a anexat textul unei declarații cu scopul

soluționării chestiunilor invocate în cerere. Reclamantul a prezentat observații scrise cu privire la solicitarea Guvernului, iar Guvernul a prezentat replica sa la observațiile reclamantului.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

8. Reclamantul s-a născut în 1952 și locuiește în Cricova, Chișinău.

9. La 5 martie 1997, el a fost reținut fiind acuzat de complicitate la jaf armat. La 22 iulie 1997, Judecătoria sectorului Buiucani l-a condamnat pe reclamant pentru pregătirea unui jaf cu circumstanțe agravante și, fiind recidivist periculos, l-a condamnat la doisprezece ani de închisoare, care să fie executată într-o colonie de reeducare prin muncă cu regim sever. Reclamantul a depus apel împotriva acestei hotărâri.

10. La 20 noiembrie 1997, Tribunalul municipiului Chișinău a respins apelul ca fiind nefondat, menținând hotărârea judecătoreiei. Reclamantul a depus recurs împotriva acestei decizii. După o ședință judecătorească, la 12 februarie 1998, Curtea de Apel, printr-o decizie irevocabilă, a respins apelul, menținând decizia tribunalului.

11. Reclamantul a depus o cerere la Curtea Europeană la 28 aprilie 1999. La scrisoarea sa adresată Curții la 2 august 1999, reclamantul a anexat o cerere pe care el a adresat-o la 16 iulie 1999 administrației închisorii, solicitând copii ale plângerilor sale trimise Procuraturii municipiului Chișinău și Procuraturii Generale, precum și răspunsurile primite. În partea de sus a cererii, cineva a scris:

„Către unitatea specială. De luat măsuri. 17 iulie 1999”,

iar pe verso documentului era o listă, scrisă de mână, dar nu de el, a unsprezece plângeri pe care el le-a adresat diverselor autorități naționale. Reclamantul, de asemenea, a transmis Curții o scrisoare adresată lui la 20 aprilie 1999 de către Misiunea OSCE în Moldova. Pe scrisoare erau aplicate numeroase ștampile care indicau că ea a trecut prin diverse oficii între 5 mai și 25 iunie 1999. Potrivit reclamantului, ea i-a fost transmisă lui abia la 1 iulie 1999.

12. În scrisoarea sa către Curte din 4 octombrie 1999, reclamantul a formulat o pretenție explicită că scrisorile sale au fost deschise de către administrația închisorii și a cerut Curții să indice Șeful Unității Speciale a închisorii să nu deschidă scrisorile adresate lui. Reclamantul a trimis înapoi Curții o scrisoare

care data din 2 septembrie 1999 și care i-a fost adresată de către Grefa Curții, care avea aplicată ștampila:

„Numărul de intrare 374, la 10 septembrie 1999”,

și o mențiune scrisă de mână care prevedea:

„Unitatea specială. Primită la 10 septembrie 1999”.

Reclamantul a informat Curtea că el a primit scrisoarea abia la 22 septembrie 1999.

13. La 15 martie 2001, reclamantul a trimis înapoi Curții scrisoarea acesteia adresată lui, care data din 9 februarie 2001 și care avea aplicată ștampila:

„Numărul de intrare 77, 22.02”.

Cineva a scris, de asemenea, pe scrisoare:

„Unitatea specială. 22.02.2001”.

14. Într-o scrisoare care data din 2 septembrie 2001, reclamantul s-a plâns că circa 80 de pagini de documente trimise lui de către Curte i-au fost transmise de către administrația închisorii într-un plic deschis.

15. La 10 iunie 2002, avocatul reclamantului a trimis Curții o copie a unei scrisori din 4 decembrie 2001 adresată lui de către reclamant, prin care reclamantul a solicitat o întâlnire. Scrisoarea a fost expediată la 7 decembrie 2001 fiind însoțită de o notă scrisă a directorului închisorii și având o ștampilă cu un număr de înregistrare aplicată pe ea, care prevedea:

„Noi trimitem petiția deținutului condamnat Meriacre Victor Gheorghe deținut în instituția OȘC 29/15 din sectorul Rîșcani al orașului Cricova. Anexă 4 pagini”.

16. Reclamantul a fost eliberat din închisoare la 11 noiembrie 2004, ca rezultat al unei amnistii generale adoptată de Parlament.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

A. Legislația aplicabilă la momentul pretinselor ingerințe

17. Articolul 30 al Constituției prevede o garanție generală a secretului corespondenței, în următorii termeni:

„(1) Statul asigură secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare.”

18. Acest principiu a fost restrâns în privința deținuților. Prevederi specifice cu privire la secretul corespondenței deținuților condamnați au fost stabilite în

Codul de executare a sancțiunilor de drept penal („Codul de executare”), care prevedeau următoarele:

Articolul 14

„(1) Condamnatul beneficiază de drepturi stabilite de legislația de executare a sancțiunilor de drept penal în funcție de tipul pedepsei și de restricția drepturilor impuse condamnatului prin sentință a instanței judecătorești.

(2) Condamnatul are dreptul:

(c) să dea explicații și să poarte corespondență, să adreseze propuneri, cereri și reclamații în limba maternă, iar în caz de necesitate să se folosească de serviciile unui traducător.”

Articolul 73

„(1) Condamnatul are dreptul să primească și să expedieze scrisori și telegrame într-un număr nelimitat.

(2) „Corespondența condamnaților, expediată sau primită ... este supusă controlului sau cenzurii. Cererea adresată avocatului parlamentar din partea unei persoane aflate într-un loc de detențiune nu va fi controlată de administrația penitenciarului și va fi trimisă adresantului în decurs de 24 de ore (modificat prin Legea nr. 18-XIV din 14 mai 1998).

(4) Propunerile, cererile și reclamațiile adresate organelor de drept ierarhic superioare se expediază destinatarului în cel mult 3 zile.”

19. Codul de procedură penală („CPP”) prevedea în articolul 383 următoarele:

„(2) ...pachetele cu provizii și coletele sosite pe numele [deținuților condamnați] sunt supuse controlului, iar corespondența – cenzurii. ...”

20. Legea nr. 1226 din 27 iunie 1997 cu privire la arestarea preventivă instituia reguli similare pentru persoanele arestate preventiv (articolul 12).

Articolul 18 al acestei legi prevedea următoarele:

„(2) Plângerile, cererile și scrisorile preveniților se controlează de către administrația locului de arest preventiv. Plângerile, cererile și scrisorile adresate procurorului nu sunt supuse controlului, urmând a fi expediate la destinație în 24 de ore de la depunerea lor.”

21. Reguli mai detaliate cu privire la operarea sistemului de cenzurare aplicat condamnaților se conțineau în Hotărârea Guvernului nr. 923 din 20 decembrie 1994:

„(18) ...Scrisorile se pun în cutiile poștale sau se transmit reprezentanților administrației în plicuri deschise. ...”

(19)...Propunerile, cererile și plângerile ce conțin expresii obscene, inclusiv cu caracter calomniator, ce jignesc onoarea și demnitatea colaboratorului instituției, nu se expediază destinatarului. Asemenea scrisori se anexează la dosarul personal, iar expeditorilor li se aplică pedepse disciplinare.”

B. Modificări în legislație

22. După preținsele ingerințe din această cerere, legislația cu privire la cenzurarea corespondenței deținuților condamnați a fost modificată.

Prima reformă s-a conținut în ordinul ministrului Justiției nr. 122 din 8 aprilie 2002, care a permis deținuților secretul unor categorii de corespondență cu conținut juridic:

„(1) Orice corespondență a persoanelor deținute cu avocatul parlamentar, Consiliul European, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, avocatul lor nu poate fi supusă controlului sau cenzurii și urmează să fie transmisă adresatului în termen de 24 de ore de la depunere sau primire.”

23. Această excepție de la regula generală cu privire la cenzurare a fost extinsă, la o dată ulterioară din acel an, prin Legea nr. 1430, adoptată la 7 noiembrie 2002, care a intrat în vigoare la 3 decembrie 2002. Această Lege a abrogat articolul 73 (4) al Codului de executare (a se vedea paragraful 18 de mai sus) și a modificat articolul 73 (2) după cum urmează:

„(2) Corespondența condamnaților, expedită sau primită ... este supusă controlului sau cenzurii, cu excepția corespondenței cu organele de drept, cu avocații lor, cu organele naționale și internaționale legal constituite care asigură protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, și urmează să fie expedită sau transmisă destinatarului în decurs de 24 de ore de la depunere sau primire.”

Legea nr. 1430 a modificat, de asemenea, articolul 18 (2) al Legii nr. 1226 (a se vedea paragraful 20 de mai sus) după cum urmează:

„(2) Plângerile, cererile și scrisorile preveniților, inclusiv ale inculpaților, se controlează de către administrația locului de arest preventiv. Corespondența preveniților cu procurorul, cu avocatul său, cu organele naționale și internaționale legal constituite care asigură protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului nu poate fi supusă controlului sau cenzurii și urmează să fie expedită sau transmisă destinatarului în decurs de 24 de ore de la depunere sau primire.”

24. Articolul 383 (2) al CPP (a se vedea paragraful 19 de mai sus) a fost abrogat la 12 iunie 2003, iar prin Legea nr. 206 din 29 mai 2003, care a intrat în vigoare la 18 iulie 2003, corespondența persoanelor arestate preventiv nu mai este supusă cenzurii (a se vedea paragraful 20 de mai sus).

ÎN DREPT

I. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 8 AL CONVENȚIEI

25. Reclamantul s-a plâns de ingerința administrației închisorii în dreptul său la respectarea corespondenței sale cu Curtea, avocatul său și anumite autorități naționale. Curtea consideră că această pretenție cade sub incidența articolului 8 al Convenției, care prevede, în partea relevantă, următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea ... corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în executarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora”.

26. Într-o scrisoare care datează din 28 octombrie 2003, Guvernul a informat Curtea că el a propus soluționarea cauzei prin următoarele mijloace:

- plata către reclamant a echivalentului (la rata de schimb aplicabilă atunci) a 890 euro (EUR) (14,000 lei moldovenești (MDL)), cu titlu de compensație pentru orice prejudiciu moral cauzat lui prin ingerința în corespondența sa cu Curtea și cu avocatul său. Guvernul a menționat în legătură cu asta că salariul lunar minim în Republica Moldova era de MDL 100;
- o scuză oficială adusă reclamantului pentru faptul că a existat o ingerință a administrației închisorii în corespondența sa;
- armonizarea legislației naționale cu cerințele Convenției în ceea ce privește drepturile deținuților condamnați la confidențialitatea corespondenței lor cu Curtea și cu alte organe oficiale.

Guvernul a declarat că el a modificat deja legislația relevantă cu scopul de a acorda un nivel mai înalt de protecție drepturilor deținuților condamnați (a se vedea paragrafele 22-24 de mai sus). În caz că reclamantul refuză să accepte măsurile de reglementare amiabilă sus-menționate, Guvernul a cerut Curții să radieze cererea, în conformitate cu articolul 37 al Convenției.

27. În replica sa scrisă, reclamantul a cerut Curții să respingă propunerea Guvernului. Oferta de MDL 14,000 era prea joasă dat fiind că, deși salariul lunar minim era de MDL 100, „coșul minim de consum”, care reprezintă suma necesară în fiecare lună pentru a supraviețui, era, în octombrie 2003, de MDL 1,269. Mai mult, schimbările făcute în legislația națională erau insuficiente, deoarece, deși cenzura și controlul scrisorilor deținuților către și de la avocatul lor, organele de drept și organele naționale și internaționale ale drepturilor

omului erau interzise acum, toată cealaltă corespondență era în continuare supusă cenzurii obligatorii fără nici o limită și care era reținută timp de 72 de ore.

28. Curtea observă de la început că părțile nu au putut ajunge la o reglementare amiabilă a cauzei (a se vedea paragraful 6 de mai sus). Ea amintește că, în conformitate cu articolul 38 § 2 al Convenției, negocierile de reglementare amiabilă sunt confidențiale. Articolul 62 § 2 al Regulamentului Curții prevede, în continuare, în legătură cu aceasta, că nici o comunicare scrisă sau orală, precum și nici o ofertă de reglementare intervenită în cadrul acestor negocieri nu va putea fi menționată sau invocată în procedura contencioasă.

Prin urmare, Curtea va continua examinarea în baza declarației făcute de către Guvern la 28 octombrie 2003, în afara negocierilor de reglementare amiabilă.

29. Curtea amintește că articolul 37 al Convenției prevede că ea poate hotărî, în orice stadiu al procedurii, scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă una din concluziile specificate la lit. (a), (b) sau (c) ale paragrafului 1 al acestui articol. Articolul 37 § 1 (c) permite Curții, în special, să radieze o cauză de pe rolul său:

„pentru orice alt motiv constatat de Curte care nu mai justifică continuarea examinării cererii”.

Articolul 37 § 1 *in fine* include prevederea că:

„Totuși, Curtea continuă examinarea cererii dacă respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale o cere”.

30. Curtea notează că ea a specificat într-un număr de cauze natura și întinderea obligațiilor care apar pentru statul pârât în ceea ce privește confidențialitatea corespondenței unui condamnat (a se vedea, printre multe altele, *Silver and Others v. the United Kingdom*, hotărâre din 25 martie 1983, Seria A nr. 67; *Campbell and Fell v. the United Kingdom*, hotărâre din 28 iunie 1984, Seria A nr. 80; *McCallum v. the United Kingdom*, hotărâre din 30 august 1990, Seria A nr. 183; *Campbell v. the United Kingdom*, hotărâre din 25 martie 1992, Seria A nr. 233; *Petra v. Romania*, nr. 27273/95, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VII; *Niedbala v. Poland*, nr. 27915/95, hotărâre din 4 iulie 2000 (nepublicată); *Rehbock v. Slovenia*, nr. 29462/95, *Reports* 2000-XII; *Poltoratskiy v. Ukraine*, nr. 38812/97, *Reports* 2003-V).

31. Ea a examinat atent declarația Guvernului. Luând în considerație natura recunoașterilor conținute în declarație, la fel ca și scopul și întinderea diverselor măsuri la care se face referire în ea, împreună cu suma compensației propuse (care este comparabilă cu sumele acordate în cauzele sus-menționate), Curtea consideră că nu se mai justifică continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1

(c)) (a se vedea principiile relevante, *Tahsin Acar v. Turkey*, [GC], nr. 26307/95, §§ 75-77, ECHR 2003-VI; și, de asemenea, *Haran v. Turkey*, nr. 25754/94, hotărâre din 26 martie 2002).

32. Mai mult, dat fiind, în special, jurisprudența clară și vastă cu privire la acest subiect (la care s-a făcut referire mai sus), ea este convinsă că respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele sale nu cere continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine*).

33. Curtea are discreția de a acorda cheltuielile atunci când ea radiază o cerere de pe rol (articolul 43 § 4 al Regulamentului Curții). În această cauză, luând în considerație natura relativ simplă a chestiunilor implicate, dar și volumul de lucru efectuat de avocatul reclamantului, ea decide să acorde EUR 2,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

34. În fine, ea amintește că, în conformitate cu articolul 43 § 3 al Regulamentului Curții, această hotărâre va fi trimisă Comitetului de Miniștri pentru a permite acestuia să supravegheze executarea angajamentelor Guvernului. În caz că Guvernul nu plătește sumele la care se face referire în paragrafele 26 și 33 de mai sus în decurs de trei luni de la data pronunțării acestei hotărâri, se va plăti o dobândă egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente.

35. Prin urmare, cererea va fi radiată de pe rol.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Ia notă* de prevederile declarației Guvernului pârât și de modalitățile de a asigura conformarea cu angajamentele la care se face referire în ea (articolul 44 § 2 al Regulamentului Curții);
2. *Decide* să radieze cererea de pe rol în conformitate cu articolul 37 § 1 (c) al Convenției;
3. *Hotărăște*:
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus

egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la 1 martie 2005, conform articolului 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Michael O'BOYLE
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte